

Dr. Lénárt András egyetemi adjunktus
Szegedi Tudományegyetem
lenarta@hist.u-szeged.hu

Spanyol fordítók és tolmácsok a Franco-diktatúra (1939-1975) idején

A spanyol polgárháború (1936-1939) után felállt nemzetikatolikus diktatúra (1939-1975) számára a két alappillér (a hadsereg és az egyház) mellett alapvető jelentőséggel bírt a társadalom feletti teljes kontroll. A politikai kérdéseken kívül a kultúra, a mindennapi élet és a szabadidő ellenőrzése Francisco Franco tábornok-diktátor számára alapfeltétel volt a rezsim fenntartásához. A társadalmat alkotó rétegek szakmai (ún. vertikális szakszervezetek) és civil (társadalmi egyesületek és szervezetek) csoportokon keresztül teljes egészében a diktatúrától függtek.

Az előadás a fordítók és tolmácsok szerepét vizsgálja ebben a sajátos helyzetben. A hatalom által megbízhatónak tartott, azt meggyőződésből vagy kényszerből kiszolgáló fordítók feladata volt, hogy csak olyan üzenetek jussanak el a spanyol társadalomhoz a „külvilágból”, amelyek nem mondanak ellent a rezsim ideológiájának.

A tolmácsok szerepe elsősorban magas szintű diplomáciai egyeztetéseken értékelődött fel (lásd például Hitler és Franco találkozóját 1940-ben). Külön kategóriát képviselnek azok a fordítók, akik – a diktatúraellenes harcuk részeként – az államilag nem támogatott anyagokon vagy a betiltott félszigeti nyelveken (katalán, baszk, gallego) keresztül kulturális ellenállást valósítottak meg, életben tartva a kisnemzetek öntudatát, és eljuttatva a spanyol társadalomhoz a külföldi eszméket.

A fenti kérdéseket történelmi-politikai, irodalmi és filmművészeti területen is megvizsgáljuk.